

Hallintojohtajalle

Asia: Vastine hallintojohtajan selostukseen 18.1.2008

1. Hallintojohtaja Ratasvuoren selostus

Hallintojohtaja Eila Ratasvuori on aloittanut virkasuhteeni päättämiseen tähtäävät toimenpiteet 18.1.2008 päivätyllä selostuksellaan.

Selostuksessa hän toteaa aivan oikein, että olen toiminut kaupungin asiamiehenä Helsingin kärjäoikeudessa käsitellyssä kiinteistökaupan ehtojen sovittelua koskevassa riita-asiassa kaupungin ja Satalinnan säätiön sekä kaupungin ja Ada Äijälän koulu Oy:n välillä.

Selostuksessa todetaan edelleen aivan oikein, että olen kaupunginlakimiehen viransijaisena allekirjoittanut sovintosopimukset edellä mainitussa asiassa ja sovinnot ovat vahvistettu kärjäoikeudessa 18.12.2007. Todettakoon, että tämä on normaalimenettely, joka perustuu kaupunginlakimiehen sijaisjärjestelmään. Olennaista on, että allekirjoitin asiakirjat oikeusjuttua hoitavana asiamiehenä kaupungin puolesta esimiehiltäni saamieni ohjeiden mukaisesti.

Selostuksessa esitetty väite, että olisin toiminut säätiöasiassa vastoin kaupunginlakimiehen antamia toimintaohjeita tai ilman päämiesvirastoon (kiinteistöviraston) toimeksiantoa, suostumusta tai hyväksyntää on virheellinen ja kiistan sen jyrkästi.

Ratasvuoren selostuksesta poiketen olen neuvotellut useaan otteeseen kaupunginlakimiesten ja kiinteistöviraston edustajien kanssa säätiöjutun hoidosta, jutun etenemisestä ja sen menestymisen mahdollisuuksista tilanteessa, jossa kaupungin kanta on ollut jatkuvassa muutostilassa.

Näistä kaupungin alati muuttuneista kannanotoista ja nopealla aikataululla antamistaan sisällöltään vaihtelevista toimintaohjeistaan Ratasvuori on selostuksessaan unohtanut mainita.

Säätiöasiasta on käyty myös keskusteluja hallintojohtaja Ratasvuoren, apulaiskaupunginjohtaja Pekka Korpisen, kaupunginsihteerin Venesmaan, vs. kaupunginlakimies Åhlgrenin ja kiinteistövirastoa edustaneen apulaisosastopäällikkö Teuvo Sarinin kanssa.

Kiistan ehdottomasti toimineeni vastoin esimiehiltäni saamiani ohjeita.

Kiinnitän lisäksi huomiota siihen, että selostuksessa ei ole lainkaan yksilöity niitä säännöksiä, määräyksiä ja ohjeita, joita minun epäillään rikkoneen. Tällaista yksilöintiä edellytetään jo käytetyn lomakkeen mukaan, saati kun tarkastellaan, miten kannaltani tärkeän päätöksen valmistelusta on kyse. Valmistelun tulee perustua laissa määrättyyn menettelyyn.

2. Säätiöjutun vaiheet

Keväällä 2006 kiinteistöviraston aloitteesta oikeuspalvelut (Oike) otti Helsingin kaupungin ja Satalinnan säätiön ja Ada Äijälän säätiön koulun välille virinneen riita-asian hoitaakseen. Kiinteistövirasto oli siinä vaiheessa jo vuosia yrittänyt päästä ao. säätiöiden kanssa neuvotteluteitse sopimukseen, siinä onnistumatta.

Oike yhdessä kiinteistöviraston kanssa pyrki vielä kevään 2006 aikana sekä viimeksi elokuussa jatkamaan sopimusneuvotteluja. Säätiöt eivät antaneet kannoistaan tuumaakaan periksi – kieltäytyivät kaupungin esittämistä sopimustarjouksista kategorisesti. Syyskuussa Oike jätti kiinteistöviraston hyväksymät haastehakemukset Helsingin kärjäoikeudelle.

Säätiöjuttu eteni kärjäoikeudessa normaaliin tapaan. Kärjäoikeudelle toimitettiin vastaajien kirjalliset kaupungin esittämistä vaatimuksista, kaupungilta pyydettiin nopeassa aikataulussa lausuma ja määrättiin ensimmäinen valmisteluistunto alkuvuodesta 2007. Prosessi ei olisi edellyttänyt henkilötodistelua, vaan olisi ollut päätettävissä pelkän kirjallisen materiaalin perusteella.

3. Kaupungin kanta muuttuu ensimmäisen kerran...

Kesken kaiken jo ennen kaupungin lausuman jättämistä ja ennen ensimmäistä valmisteluistuntoa hallintojohtaja Ratasvuori ilmoitti tilanteen muuttuneen. Hallintojohtaja kutsui 17.11.2006 koolle kokouksen, jonka ajankohdaksi hän määräsi 5.12.2006. Tilaisuuteen kutsuttiin Sarin, Venesmaa, vs. kaupunginlakimies Åhlgren ja minut.

Kokouksessa Ratasvuori ilmoitti, että säätiöiden asiassa tulisi päästä sovintoon neuvotteluteitse. Syynä yllätyskäänteeseen oli Ratasvuoren mukaan se, että kaupungin johtoon oli otettu yhteyttä säätiöiden puolesta, korkealta tasolta.

Ratasvuori osoitti neuvottelutehtävän minulle, ja ryhdyin määräyksen saatuani jälleen käynnistämään jo useaan otteeseen tuloksettomiksi osoittautuneet sovintoneuvottelut. Kokouksen eräs osallistuja luonnehti tehtävääni "mahdottomaksi".

4. Kannanmuutoksen oikeudellinen vaikutus

Muotoillessaan kaupungin uuden kannan Ratasvuoren olisi lakimiehenä tullut käsittää tekonsa oikeudellinen vaikutus. Puuttuessaan kaupungin tuomioistuimelle esittämiin vaatimuksiin hän tuli samalla tosiasiallisesti keskeyttäneeksi kaupungin käynnistämän oikeusprosessin ja vesittäneeksi kaupungin huolellisesti yhteistuumiin harkitut oikeudelliset näkökohdat.

Ratasvuori puuttui määräyksellään normaalissa järjestyksessä edenneeseen oikeuskäsittelyyn ja vetosi vastapuolen (säätiöiden) esittämiin ulko-oikeudellisiin argumentteihin.

Juttujen hoitamisen kannalta Ratasvuoren uusi määräys tarkoitti sitä, että kaupungin piti oikeudenkäynnin ratkaisevan tärkeällä hetkellä luopua kärjäoikeuden edellyttämän lausuman antamisesta ja pyytää valmisteluistunnon peruuttamista. Po. jutut olivat oikeudellisesti vaikeita ja asetelma oli kaupungin kannalta herkkä, olihan varakas Helsinki haastanut pienempiä yhteisöjä. Kun nyt juuri ennen asian viemistä saliin juttua ruvettiin vetämään takaisin, kyse oli kaupungin vaatimusten vesittämisestä vastapuolelta omaksuttujen väitteiden perusteella.

Tämä hallintojohtajan määräys tuhosi kaupungin ajamat oikeusjutut.

5. Kaupungin kanta muuttuu jälleen...

Ratasvuoren minulle osoittamat neuvottelutehtävät etenivät luonnollisesti odotetulla tavalla. Säätiöt eivät suostuneet minkään tasoihin korvauksiin ja kieltäytyminen oli ehdotonta. Tämä oli aikaisempien neuvotteluyritysten perusteella helposti ennalta arvioitavissa. Tarvitsin jatkaakseni täsmällisempiä ohjeita.

Tässä vaiheessa, alkuvuodesta 2007 keskustelin Kaj:n kanssa tapauksista. Ryhdyin valmistelemaan sopimus pohjaa, jonka taustana oli kohdella po. säätiöitä, joiden toimialana oli koulutus- ja sivistystoiminta, vastaavalla tavalla kuin valtion ja kaupungin välisissä samankaltaisissa tapauksissa. Tämän periaatteelliseen kantaan eivät vireillä olevat kanteet soveltuneet.

Kaupungin ei ollut syytä kohdistaa oikeustoimia sellaisiin yleishyödyllisiin yhteisöihin, joilla oli hoidettavanaan yhteiskunnallisesti ja alueellisesti tärkeä tehtävä. Jutut olisi viisainta sopia korvauksitta.

Asiamiehenä toimin tämän täsmennetyin ohjeen mukaisesti. Valmistelin sovintosopimukset siltä pohjalta, että enemmistö oikeustoimista luovutaan ja noudatetaan ns. "kulut-kuittiin"-mallia. Käsitin eri yhteyksistä, että jatkomenettely päätöksentekoiseen ja allekirjoitukseen olisi rutiinimenettely.

Vastaajat suostuivat saatuaan vakuutusyhtiöiltään päätökset oikeudenkäyntikulujen korvaamisista, ja sovintosopimukset laadittiin. Ne olivat oikeudellisesti kaupunkia sitovia, vaikka sopimuksia ei ehditty allekirjoittaa - kun kaupungin kanta jälleen muuttui.

Sain kuulla, että Kj oli ottanut yllättäen ja harvinaisella tavalla jutut rooteliinsa Kaj:lta. Ratasvuoren esittämän uuden kannan mukaan kaupunkia ei kiristetä eikä periksi anneta. Kaupungin kanta oli muuttunut jälleen päinvastaiseksi niin, että neuvottelujen sijasta juttujen ajamista pitäisikin taas jatkaa tuomioistuimessa, ikään kuin mitään ei tässä välillä olisi tapahtunut!

6. Uuden kaupunginlakimiehen valinta ja hänen perehdyttämisenä säätiöasioiden käännteisiin

Keväällä 2007 Sami Sarvilinna valittiin kaupunginlakimieheksi.

Kävin Sarvilinnan kanssa useita neuvotteluja (ml kevään kehittämiskeskustelut), joissa selostin juurta jaksain myös säätiöasioiden kulkua ja käännteitä. Olimme hänen kanssaan käsittääkseni yksimielisiä siitä, että jutuissa oli erikoisia, poikkeavia piirteitä. Esitin kantani, että juttujen lopputulos tulisi olemaan aivan ilmeinen. Päädyimme kuitenkin Ratasvuoren viimeisimmän kannan mukaiseen toimintamalliin eli, että asia ratkaistakoon tuomioistuimessa. Sarvilinna, joka hoiti päällikkönä yhteydet päämiesvirastoon, oli tietoinen juttujen erityisestä luonteesta jo keväällä 2007. Itse hän käytti termiä "oudoksuttava".

Syksyllä 2007 käräjäoikeus määräsi uuden valmistelutuntopäivän. Käräjäoikeuden valmistelutunnossa marraskuussa toimin Ratasvuoren viimeisimmän toimintamallin mukaisesti ja vastustin, viran puolesta, säätiöiden vaatimuksia sovinnon solmimisesta. Kun tosiseikat olivat ilmeisiä, määrättiin osapuolia neuvottelemaan sovinnosta. Näin toimittiin ja osapuolet solmivat sovinnot, jotka tuomioistuin vahvisti 18.12.2007.

7. Johtopäätökset

1. Ratasvuori on esteellinen

Kuten edellä totesin, hallintojohtaja on virastopäällikkönä aktiivisesti puuttunut määräyksillään säätiötapausten oikeuskäsittelyyn. Hän on halunnut vaikuttaa olennaisella tavalla prosessin ohjautumiseen kaupungin haastehakemuksista poikkeavasti normaalin oikeuskäsittelyn sijasta takaisin neuvottelumenettelyyn ja uudestaan prosessin jatkamiseen.

Ratasvuoren esittämiä perusteluja normaalista poikkeavaan menettelyyn ja neuvottelujen uudelleen käynnistämiseen, sekä sitten uudelleen oikeustoimien jatkamiseen ei ole missään vaiheessa edes yritetty muotoilla oikeudellisesti kestävin argumentein. Kantajan asiamiehenä olen joutunut pahaan välikäteen koettaessani noudattaa hänen muuttuvia määräyksiään. Alkuperäisen toimeksiannon ja yhteisesti kaupungin sisällä sovittujen linjausten sekä toisaalta Ratasvuorelta saamieni, vaihtuvien ohjeiden välillä oli ristiriita.

Ratasvuori on painostanut minua, kaupungin asiamiestä asiaan kuulumattomilla määräyksillä, jotka hän on omaksunut vastaajien merkittäviltä taustavaikuttajilta. Näillä interventioilla hän on tullut osalliseksi säätiöjuttuihin keskeisellä tavalla, minkä seurauksena hänen roolinsa nyt käynnistetyssä virkasuhteen päättämismenettelyssä ei ole tietenkään asianmukainen.

Kyseessä ei ole tavanomainen esimiehen oikeus ohjata alaistaan, vaan sekaantuminen niihin nimenomaisiin oikeusjuttuihin, joiden "väärästä" hoitamisesta minua nyt pannaan viralta.

Virkasuhteeseeni liittyvässä selostuksessaan Ratasvuori on kokonaan tarkoitushakuisesti sivuuttanut oman osuutensa oikeudenkäynnin eri vaiheissa, sen, että hän on muuttanut parin kuukauden välein epä johdonmukaisesti kannanottojaan vaikuttaen määräysvaltansa nojalla kaupungin tahdonilmaisuihin ja sekoittanut oikeustapausten asiallisen hoitamisen mahdollisuuden.

Ratasvuori on näin toimimalla tullut virkasuhdettani koskevassa asiassa esteelliseksi. Hänen puolueettomuutensa ei voi tässä nimenomaisessa yhteydessä luottaa, vaan se on lain tarkoittamalla tavalla erityisestä syystä vaarantunut. Esteellisyyden arvioinnin lähtökohdaksi on vakiintuneesti katsottu jääviyden syntyminen heti, kun on olemassa pieninkin epäily päätöksentekijän puolueettomuudesta. Virkasuhteeni päättämismenettelyn aloittamiseen sisältyy muotovirhe.

Todettakoon, että Ratasvuoren esteellisyyden harkinnassa on lisäksi otettava huomioon viimekeväinen osaston nimitysasiaa koskeva oikaisuvaatimus. Sen allekirjoittaneiden osaston 14 vakinaisessa palvelussuhteessa olevan juristin joukossa olin minäkin. Oikaisuvaatimus kohdistui hallintojohtajan päätöksiin, mistä seuranneessa julkisessa keskustelussa jouduimme, Ratasvuori ja minä, suoraan poleemiseen suhteeseen. Tapaus on edelleen vireillä valituksen johdosta hallinto-oikeudessa. Viranhaltijalaissa korostetaan erityisesti, että viranhaltijan mielipide tai turvautuminen viranhaltijan käytettävissä oleviin oikeusturvakeinoihin eivät ainakaan ole laissa tarkoitettu syy virkasuhteen päättämiseksi.

Edellä esitetystä huolimatta Ratasvuorella on ilmeisesti aikomuksena toimia puheenjohtajana myös kuulemistilaisuudessa esteellisyydestään huolimatta.

Hallintojohtajan esteellisyyden vuoksi pitää palvelussuhteen päättämismenettelyn aloittaminen keskeyttää tähän.

2. Virkasuhteen päättämiseksi ei ole laillisia edellytyksiä

Selostuksessa ei ole vaivauduttu mainitsemaan, mihin sanktioon hallintojohtaja kohdallani pyrkii. Vastineen antajan ilmeisesti oletetaan arvaavan päättäjän aikomukset.

Selostuksessa omaksuttu ylimielinen menettelytapa ei täytä viranhaltijalain perusedellytyksiä. Selostuksen lukija ei voi tietää, mihin lakiin tässä yhteydessä mahdollisesti vedotaan. Koska selostusta on kaupunginlakimiehen kertoman mukaan ollut valmistelemissa lakimiesryhmittymä, selostukselle asetettava vaatimustaso on asetettava korkealle. Normaalin oikeussuoja-ajattelun kannalta esitetty asiakirja tältäkin osin on epäasiallinen.

Prosessi lienee viritetty kunnallisista viranhaltijoista annetun lain pohjalta. Lienee syytä epäillä, että hallintojohtaja tarkoittaa ko. lain normittamaa irtisanomista tai purkamista.

Virkasuhteen irtisanomistapauksessa on lain mukaan otettava huomioon viranhaltijasta johtuvan syyn asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa työnantajan ja viranhaltijan olosuhteet kokonaisuudessaan.

Jos edellä kerrotun mukaisesti tarkastellaan puolueettomasti po. oikeusjuttujen kokonaiskulkua, ei voi jäädä epäselväksi hallintojohtajan, työnantajan edustavan keskeisen toimijan epäjohtonmukaisuus ja suora vaikutus kaupungin alkuperäisten tavoitteiden sekoittamiseksi. Olosuhteiden viileä punninta tuottaa selkeän lopputuloksen. Näitä juttuja ei ole Ratasvuoren väliintulojen vuoksi voinut mitenkään ajaa haastehakemuksista ilmenevän alkuperäisen suunnitelman mukaan. Omaalta osaltani olen kaikissa käänteissä noudattanut ohjeita: keskeyttänyt prosessin ja avannut neuvottelut, sekä sitten jatkanut prosessia.

Oma lukunsa on Ratasvuoren esittämä ei-oikeudellinen argumentaatio "perusteeksi" juttujen poikkeavaan käsittelyyn.

On syytä kokonaišharkinnan kannalta muistuttaa, että olen toiminut kaupungin palveluksessa lähes 27 vuotta ja hoitanut osastolla vuosien ajan vaativia tehtäviä. Viranhaltijalain kirjaimen ja hengen mukaan nämä seikat tulee ottaa huomioon.

Selostuksesta ilmenee, että pääsäännön mukaisesta varoitusmenettelystä on luovuttu ja että suulliseen kuulemistilaisuuteen on varattu vain muodollisesti 30 minuuttia. Näistä syistä lienee aiheetta otaksua hallintojohtajan spekuloiden virkasuhteeni purkamismahdollisuudella.

Viitataan edellä todettuun ja katson, ettei lain edellyttämää purkamisperustetta ("erittäin painava syy") voida soveltaa tässä yhteydessä miltään osin. Laissa säädetään, että työnantajalta ei purkamisen yhteydessä voida kohtuudella virheen vakavuuden vuoksi edellyttää virkasuhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa. Kuten edellä on osoitettu, juuri työnantajan edustaja toiminnallaan johdatteli normaalissa järjestyksessä käynnistetyn prosessin hakoteille. Lain edellytys ei jo pelkästään tästä syystä siten sovellu tähän yhteyteen.

Jos työnantaja harkitsee virkasuhteen päättämistä, perusteet näin raskaalle menettelylle täytyy osoittaa täsmällisesti. Hallintojohtajan selostus on luettelomaisen toteava, ylimalkainen eikä siinä yksilöidä, mikä nimenomainen rikkomus tai laiminlyönti on aiheuttanut po. menettelyn käynnistämisen.

3. Päätösluettelomerkinnän merkitys

Kuten edellä olen selvittänyt, sovin jutut asiamiehen oikeudella saatuaani esimiehiltäni ohjeet. Sa-
tuin tuolloin olemaan myös kaupunginlakimiehen sijaisena, mikä tavanomaisesti tarkoittaa sijaisni-
mikkeen käyttämistä allekirjoitustilanteissa.

Tuomioistuimen vahvistamat sovinnot sain samana päivänä kuin Sarvilinna viikolla 2 postitse. En
ole ollut viikolla 2 kaupunginlakimies, joten kysymys siitä, missä järjestyksessä tuomio kirjataan
kaupunginlakimiehen päätösluetteloon, on kaupunginlakimiehen harkinnassa. Tällä kirjaamisella ei
sinänsä ole tapausten tultua ratkaistuiksi mitään oikeudellista lisäarvoa. Varsinkaan palvelussuh-
teen päättämismenettelyn kannalta kirjaukseen ei voi perustaa.

Helsingissä, helmikuun 1. päivänä 2008

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Eero Pulkkinen
johtava kaupunginasiainmies
Pohjoisranta 6 A 10
00170 Helsinki